

lamint Bem tábornok kedvelt zenészenek, Salamon Jánosnak plakettjeit, egyszerű honvédek és az olasz légióban szolgálatot teljesítő volt honvédtisztek fényképeit, valamint az 1848—49-ben megjelent hírlapok szép gyűjteményét. A lépcsőfeljáró előterét a különböző honvédelemlekek fényképmásai ékesítik. A Múzeum nemcsak a szabadságharc vezető személyiségeinek, hanem névtelen, egyszerű szereplőinek is maradandó emléket állít, a tanúságot tesz a 48-as magyar társadalom egységes szabadságszeretetéről igazabb, teljesebb emberségért küzdő és ezért minden szenvedést vállaló lelkiségéről. A Múzeum kiállítása egyelőre még nem egészen készült el, amennyiben helyszűke miatt a gazdag levéltári anyag csak igen szemelvényesen kerülhetett a közönség elé. A levéltár pontos átnézése és rendezése után, reméljük, ez a kérdés is kedvezően meg fog oldódni, s a levéltári anyag kiállítása révén a Múzeum az EMKE közművelődési céljait még erőteljesebben fogja szolgálhatni.

Az eddig ismertetett magyar és erdélyi jellegű kiállítások mellett a kolozsvári közönségnek május és június hó folyamán alkalma nyílt két általánosabb tárlat megtekintésére is. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum levéltára az EMKE-vel és az Egyetemi Könyvtárral együtt ez utóbbi intézmény második emeleti termében nagyszabású kiállítást rendezett »Európai szabadságharcok és forradalmak« címen. A bemutatott anyag túlnyomó része könyvekből és kéziratokból került ki. Felölelte a francia és a keleteurópai idevágó történelmi események ismertetését. Szemléletesen sikerült megvilágítani a forradalmi és szabadságeszmék termelődését, kivirágzását és a valóságba való átültetését. A bejáratnál kifüggesztett térkép mintegy az egész kiállítás foglalatát adta, amennyiben feltüntette a bemutatott társadalmi, eszmei és nemzeti forradalmak színhelyeit. A nagy magyar és román parasztmozgalmak mellett a rendezők különös gondot fordítottak a francia és orosz forradalmak kibontakozásának és széleskörű hatásának hű és részletes kidomborítására. 1789, 1848 és 1917 valóban mérföldkövei az európai történelmi folyamatnak, melyek nemcsak önmagukban, hanem tovagyűrűzésükben is könyvekben, iratokban és képekben vetültek a nézők elé. A különböző nemzetek szabadságának kivívásával kapcsolatos anyag bemutatása tette teljessé a kiállítást, melyet az előzőkhöz hasonlóan a szellemi és kétkézi dolgozók tekintélyes tömege tekintett meg. — Ugyanekkor az Erdélyi Múzeum Történelmi Tára kiállító helyiségében a földművelés fejlődését az őskortól napjainkig megvilágító igen tanulságos kiállítás nyílt meg. Azok, akik ezt meglátogatták, meggyőződhetnek az emberi találékonyságról és magukkal vihették a munka megbeesülésének felemelő érzetét.

ENTZ GÉZA

A MAROSVÁSÁRHELYI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

Ez év, november hó 15—25-e között Marosvásárhelyen, a Közművelődési Palota öt termében, a Magyar Népi Szövetség intézőbizottsági üléseivel párhuzamosan képzőművészeti kiállítást láthattunk. A művek európai szintje, valamint a rendezés különleges szempontjai helyénvalóvá teszik, hogy a kiállításról ezen a helyen megemlékezzünk.

Elsősorban a rendezés szempontjait ismertetem. A cél az volt, hogy az erdélyi magyar képzőművészetnek azokat a mestereit mutassuk be nagyobb gyűjteménnyel, akik munkásságuk belső tartalmával túlmutatnak szűkebb

pátriájukon s egyetemesebb szinten is méltó módon képviselik népünket. A kiválogatás munkája nagy felelősséget jelentett, különösképen azokkal a művészekkel szemben, akik fejlődésükben még nem jutottak el eddig a szintig, vagy talán soha nem is fognak mondanivalóikkal egyetemesebb távlatok felé fordulni. Ezt a felelősséget magam vállaltam. A kiállítás szereplő művészekén kívül még ZIFFERT SÁNDORT (Nagybánya) és Gy. SZABÓ BÉLÁT (Kolozsvar) hívtam meg. Az előbbi közlekedési akadályok miatt, az utóbbi művész pedig nagyobb önálló kiállításra készülvén, hártotta el a meghívást. A fiatalok közül a háború elsodorta ABODI NAGY BÉLÁT, a festőt, SZERVÁTIUS JENŐT, VIDA GÉZÁT és KÓS ANDRÁST, a szobrászt. Hiányuk miatt a mai erdélyi grande art-ról nyújtott kép nem lehetett teljes.

A Közművelődési Palota remek termeiben úgy rendeztük el a kiállításra kerülő gazdag anyagot, hogy az alkotások és egyéniségek egymásutánja háttározott rendet sugallt. A közvetlen természetélménytől, a természetben kavargó erők látomásán át, a láttatás lehiggadt eszközein keresztül megszólaló új tartalomig, szinte keresztmetszetben kapta a látogató mindazokat a törekvéseket, amelyek a ma művészetét jellemzik. Néhány tómondattal hemutatom a kiállítókat.

BORDY ANDRÁS és BENE JÓZSEF, a két marosvásárhelyi festő a természet finom hangulatváltozásainak, lehelletnyi színekélményeinek feljegyzője. Ugyanezek a látomások SZOLNAY SÁNDOR (Kolozsvar) művészetében nagyobb feszültséggel s a böles ember elmélyedésén átszűrve szólnak hozzánk. INCZE JÁNOS (Dés) vásznain szomorú színek, viskók, városterek és emberek jelennek meg, s ez a belső tartalom átalakítja a látott világ tárgyait. MOHAI SÁNDOR (Dés) komoly és mélyre-hangolt képei a tépelődő s az élet súlyát érző ember meghatóan mély vallomásai. A térben kavargó erők láttatásának eszközeiért vívódik KOVÁCS ZOLTÁN (Dés-Kolozsvar), színeit és formáit egy új tartalom keresése facsarja, s az egész emberen látszik az erjedés izgalma. NAGY IMRE (Zsögöd) a hegyi ember józan valóságérzékével s magasrendű sűrítőkészséggel jegyzett fel egyszerű látványon s mély, miudannyiunkban közös emberi tartalommal telítődnek. NAGY ALBERT (Kolozsvar) e kiállításán szerepelt először nagyobb gyűjteménnyel. Nagy nyeresége művészeti életünknek. Elmélyedő képein a tisztán rögzített valóságon áttüzel a fogható világon túli látomások ereje. Népmeséinkkel rokon fogalmazásmódja és színeinek különös szépségű összhangja el nem felejthető élménnyel gazdagítja a szemlélőt. BENCZÉDI SÁNDOR (Taresafalva) a kiállítás egyetlen szobrásza ugyancsak első ízben jelentkezik nagyobb gyűjteménnyel. Az ősember riadt csodálkozása jellemzi szobrait, az a csodálkozás, amelyikben először látta meg emberősünk, hogy a kőben és a fában emberi életek szunnyadnak, csak le kell hántani a kötömbből vagy a fatuskóból a felesleges anyagot.

Megható érzés volt látni ezt a kiállítást. A fertelmes háború s az ezt követő rettenetes nyomorúság közepette az alkotók képviselik a magasrendű emberséget. Szenléjük bizalmat és öntudatot ad, hogy a kibontakozás a művészetben és a társadalomban egyaránt csak a tisztaság és a becsület szépsége felé történhetik.

LÁSZLÓ GYULA